

## Het PI Dictee: een korte beschrijving

### *Doel van de spellingtoets*

Het PI Dictee in de huidige vorm brengt de spellingvaardigheid van leerlingen op twee manieren in kaart. Door middel van een niveaubepaling en door een inventarisatie van spellingcategorieën die een leerling al wel of nog niet beheerst.

De niveaubepaling gebeurt door de ruwe score (het aantal woorden dat goed wordt gespeld) om te zetten in een percentielscore en het didactisch leeftijdsequivalent. De percentielscores worden omgezet in de vaardigheidsniveaus A t/m E niveau zoals die ook door Cito bij hun leerlingonderwijsvolgsysteem worden gebruikt. Bij het didactisch leeftijdsequivalent wordt de prestatie van een leerling uitgedrukt in het aantal maanden onderwijs waarbij de 'gemiddelde leerling' deze prestatie levert.

### *Inhoud van de toets*

De inventarisatie van de wel en nog niet beheerste spellingcategorieën vormt de kern van het PI Dictee. Een spellingcategorie is de specifieke manier waarop in onze taal een klank in een letterteken wordt omgezet. De basisregel (basiscategorie) van onze spelling is dat iedere klank door een eigen teken wordt weergegeven; 'Je schrijft het woord zoals je het hoort'. Op deze basisregel bestaan echter veel uitzonderingen.

Voorbeelden van spellingcategorieën zijn de regel van de open klankgroep (aap – apen) van de medeklinkerverdubbeling (zak – zakken), de eind –d (hond – honden) en de klinkerverkleuring bij -eer, -or en –eur. Alle 32 belangrijke spellingcategorieën die in het spellingonderwijs op de basisschool aan bod komen zijn in het PI Dictee opgenomen. Deze 32 spellingcategorieën zijn verwerkt in de 135 woorden van het dictee.

### *Opzet van de toets*

Het dictee bestaat uit 135 woorden verdeeld over negen blokken. Ieder blok omvat een onderwijsperiode op de basisschool. Zo omvat het tweede blok de tweede helft van groep 3. De vijftien woorden van dit blok bevatten de spellingcategorieën die in de tweede helft van groep 3 aan de orde komen en die door de gemiddelde leerling aan het eind van groep 3 worden beheerst. De andere blokken zijn op dezelfde manier opgebouwd. Het dictee start in het eerste blok met de basisregel van onze spelling. Dit blok omvat de zgn. klankzuivere woorden. Aan de hand van dit eerste blok kan ook de beheersing van de twee belangrijkste deelvaardigheden van de spelling – klank-tekenkoppeling en auditieve analyse – worden bepaald.

Bij de verwerking van de resultaten van een afname van het PI Dictee (scoring) kunnen fouten onder de spellingcategorieën worden gerubriceerd.

<b>B - blok 10</b>	
schaal	_____ 10.1 sgal; T.1 schal; 10.7 zchaal; 5.5,K.1 saal
weer	_____ 10.2 wir, wuir; T.1 veer
film	_____ 10.3 filem, filum; 10.5 vilm; 5.4,K.3 flim; T.1 fielm

Hierdoor is het PI Dictee sterk handelingsgericht. De spellingcategorieën verwijzen naar leer- en extra oefenmaterialen omdat veel spellingmethodes en oefenmaterialen aan de hand van spellingcategorieën zijn geordend. Dit geldt specifiek voor de methode Zelfstandig Spellen die volledig parallel aan de volgorde van de categorieën van het PI Dictee is ontwikkeld. De afstemming van de diagnostiek op de remediering wordt nog nauwkeuriger door het gebruik van de controledictées (per categorie) die in de handleiding zijn opgenomen.

De afname van het PI Dictee kan zowel groepsgewijs als individueel gebeuren. Het dictee bestaat uit twee parallel versies die, afgezien van de dicteewoorden, qua doel, inhoud en opzet volledig identiek zijn.

### *Slotopmerkingen*

Het gebruik van het didactisch leeftijdsequivalent als maat om de spellingvaardigheid (en de vorderingen daarin) weer te geven sluit aan bij de belangrijke rol die het didactisch leeftijdsequivalent in de onderwijspraktijk speelt. Zo worden in het kader van Passend Onderwijs het ontwikkelingsperspectief en het uitstroomprofiel (o.a.) door middel van didactische leeftijdsequivalenten weergegeven. Ook bij de indicatiestelling voor onderwijsvormen (voor Leerweg Ondersteund Onderwijs, voor Praktijk Onderwijs, voor Speciaal Onderwijs) is het vereist dat de niveaus bij de verschillende leerstofgebieden met didactische leeftijdsequivalenten worden weergegeven.